

linier, og hvis de lander bag modpartens linier, skal de have mulighed for at overgive sig. Reglen gælder alene udspring fra nødstedte fly og ikke luftbårne faldskærmstropper.

Afsnit II

Kombattant- og krigsfangestatus

Det er af afgørende betydning at få fastslået, hvem der har status af kombattant og dermed udgør et legitimt angrebsmål, og hvem der har krigsfangestatus og dermed ikke kan straffes for at have deltaget i den væbnede konflikt. Et af målene med diplomatkonferencen var bl.a. at modernisere reglerne herom, specielt under hensyn til den udbredte anvendelse af guerillakrigsførelse i nyere tids væbnede konflikter.

Artikel 43 stk. 1 fastslår, i tilslutning til art. 4 i den tredje Genèvekonvention, at en stridende parts væbnede styrker omfatter alle styrker, grupper og enheder, forudsat de er under en kommando, som over for denne part er ansvarlig for de underordnedes handlemåde, og at de er undergivet et disciplinært system, som bl.a. håndhæver overholdelsen af den humanitære folkeret under væbnede konflikter. Dette gælder, uanset om parten er repræsenteret af en regering, som ikke anerkendes af modparten. Ifølge *stk. 2* har ethvert medlem af de væbnede styrker ret til at deltage i kamphandlinger. Ifølge *stk. 3* skal modparten underrettes, hvis et paramilitært organ eller et bevæbnet retshåndhævelsesorgan, f. eks. politiet, optages i de væbnede styrker.

Artikel 44, stk. 1, fastslår, at enhver, som er kombattant i henhold til artikel 43, har ret til krigsfangestatus, og *stk. 2* bestemmer, at dette også gælder, selv om kombattanten har krænket de folkeretlige regler under væbnede konflikter, undtagen for så vidt angår personer, som ikke overholder reglerne i *stk. 3 og 4* om adskillelse fra civilbefolkningen. (Om retsforfølgning af personer, der har krænket protokollens og konventionernes bestemmelser indeholdes detaljerede bestemmelser i artikel 85 og efterfølgende artikler).

Reglerne om guerillasoldaters krigsfangestatus indebærer en lempelse af de hidtidige betingelser for opnåelse af denne status, (ifølge tredje Genèvekonventionen: Være under kommando, bære synligt kendetegn, bære våben åbenlyst og følge krigens love og sædvaner). Hovedreglen i *stk. 3* er nu indskrænket til et krav om, at kombattanter under angreb eller under en militær operation forud for et angreb skal kunne skelnes fra civilbefolkningen.

Selv denne begrænsede regel vil det imidlertid kunne være vanskeligt at opfylde for guerillasolda-

ter, partisaner, befrielses- og modstandsbevægelser m.v., hvis manøremulighed normalt beror på, at de falder sammen med civilbefolkningen – i modsætning til regulære styrker, som ved deres uniformering og udstyr klart udskiller sig fra civilbefolkningen. *Stk. 3* bestemmer derfor, at når fjendtlighedernes karakter medfører, at en klar adskillelse fra civilbefolkningen er umulig, mister de pågældende dog ikke deres kombattant- og krigsfangestatus, hvis de blot bærer deres våben synligt under militært engagement, og under militær deployering forud for iværksættelsen af et angreb medens de er synlige for modparten. Personer, som ikke overholder reglerne i *stk. 3*, vil miste deres krigsfangestatus, hvis de gribes på fersk gerning, således at de kan tiltales og straffes for handlinger, som ellers ville have været lovlige krigshandlinger, f. eks. drab af en fjendtlig soldat, jfr. *stk. 4*. De pågældende skal imidlertid gives en beskyttelse, som svarer til den, krigsfanger nyder i henhold til tredje Genèvekonvention og protokollen.

Det må dog erindres, at de kan straffes for at have givet sig ud for civile og dermed skaffet sig en militær fordel, på samme måde som egentlige krigsfanger kan straffes for brud på folkerettens regler om krigsførelse m.v. Det er uafklaret om beskyttelsen under *stk. 4* går så vidt som til at forbyde, at de pågældende straffes for selve det forhold at have taget del i konflikten, således som tilfældet er med regulære styrker. *Stk. 5* fastslår, at partisaner m.v., som pågribes på et tidspunkt, hvor de ikke medvirker i et angreb, ikke mister retten som kombattant og krigsfange, som følge af tidligere aktioner. Artikel 44 fratager ikke nogen en ret til krigsfangestatus, som måtte være opnået i medfør af artikel 4 i tredje Genèvekonvention, jfr. *stk. 6*, og artiklen ændrer ikke staternes praksis, hvad angår brug af uniform, jfr. *stk. 7*. Efter *stk. 8* udvides beskyttelsen efter første og anden Genèvekonvention til alle, som er omfattet af protokollens artikel 43.

Artikel 45 opstiller i *stk. 1* en formodning for, at enhver tilfangetagen deltager i fjendtligheder er berettiget til krigsfangestatus, hvis han eller den part, han tilhører, påberåber sig det, eller hvis omstændighederne i øvrigt peger på det. I tvivlstilfælde skal han behandles som krigsfange, indtil spørgsmålet er afgjort af en kompetent domstol i overensstemmelse med reglerne i *stk. 2*. I *stk. 3* angives det minimum af beskyttelse, personer som ikke nyder beskyttelse som krigsfanger eller som civile efter de mere favourable bestemmelser i den fjerde Genèvekonvention, har krav på.

Artikel 46 udbygger de gældende regler i landkrigsreglements artikel 29–31 om spioner. Det